DOMSTOLENS DOM
2. februar 1988 *

I sag 213/85,

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, ved juridisk konsulent R. C. Fischer som befuldmægtiget, og med valgt adresse i Luxembourg hos Georges Kremlis, Jean Monnet-bygningen, Kirchberg,

sagsøger,

støttet af

Kongeriget Danmark, ved juridisk rådgiver i Udenrigsministeriet L. Mikaelsen som befuldmægtiget, og med valgt adresse i Luxembourg hos Danmarks chargé d'affaires ad interim I. Bodenhagen, Kongelig Dansk Ambassade, 11 B, boulevard Joseph-II,

og af

Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirland, ved R. N. Ricks, Treasury Solicitor's Department, som befuldmægtiget,

intervenienter,

mod

Kongeriget Nederlandene, ved assisterende juridisk rådgiver i Udenrigsministeriet A. Bos som befuldmægtiget, og med valgt adresse på Nederlandenes ambassade i Luxembourg, 5, rue C.-M. Spoo,

sagsøgt,

* Processprog: Nederlandsk.

angående en påstand om, at det statueres, at Kongeriget Nederlandene har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til Traktaten ved ikke at have efterkommet Kommissionens beslutning 85/215 af 13. februar 1985 om præferencetariffen for naturgas til gartnerier i Nederlandene (EFT L 97, s. 49)

har

DOMSTOLEN,

sammensat af præsidenten Mackenzie Stuart, afdelingsformændene G. Bosco, O. Due og J. C. Moitinho de Almeida, dommerne T. Koopmans, U. Everling, K. Bahlmann, Y. Galmot, C. Kakouris, R. Joliet og F. Schockweiler,

generaladvokat: Sir Gordon Slynn
justitssekretær: P. Heim

på grundlag af retsmøderapporten og efter mundtlig forhandling den 18. december 1986,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 2. april 1987,

afsagt følgende

Dom

1 Ved stævning, indgivet til Domstolens Justitskontor den 16. juli 1985, har Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber i medfør af EØF-Traktatens artikel 93, stk. 2, afsnit 2, anlagt sag med påstand om, at det statueres, at Kongeriget Nederlandene har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til Traktaten ved ikke at have efterkommet Kommissionens beslutning 85/215 af 13. februar 1985 om præferencetariffen for naturgas til gartnerier i Nederlandene (EFT L 97, s. 49).

2 Artikel 1 i Kommissionens beslutning lyder således: »Den støtte i form af en præferencetarif for naturgas, som i Nederlandene har været anvendt for gartneriproduktion i opvarmede væksthuse fra den 1. oktober 1984, er uforenelig med fælles-

markedet efter artikel 92 i Traktaten og skal bringes til ophør«. Beslutningens artikel 2 lyder således: »Nederlandene meddeler inden den 15. marts 1985 Kommissionen, hvilke foranstaltninger det har truffet for at efterkomme artikel 1«.

3 Beslutningen har været genstand for tre annullationssøgsmål i medfør af Traktatens artikel 173 (de forenede sager 67, 68 og 70/85, Van der Kooy m. fl. mod Kommissionen, Sml. 1988, s. 219). I henhold til kendelse afsagt den 3. maj 1985 af Domstolens præsident blev begæringerne om udsættelse med gennemførelsen af Kommissionens beslutning, indgivet under disse sager, ikke taget til følge. Ved dom af d. d. frifandt Domstolen Kommissionen i to af sagerne, mens den tredje sag blev afvist.

4 Ved begæringer, der blev modtaget i Domstolens Justitskontor den 18. henholdsvis 22. november 1985, anmodede Det Forenede Kongeriges regering og den danske regering om at måtte intervenere i sagen til støtte for Kommissionens påstande. Ved kendelser af 20. november og 4. december 1985 gav Domstolen tilladelse til intervention.

5 Vedrørende sagens faktiske omstændigheder, retsforhandlingernes forløb samt parternes anbringender og argumenter henvises i øvrigt til retsmøderapporten. Disse omstændigheder omtales derfor kun i det følgende, såfremt det på de enkelte punkter er nødvendigt for forståelsen af Domstolens argumentation.

6 Inden gennemgangen af Kommissionens klagepunkter over for Kongeriget Nederlandene i den foreliggende sag bemærkes, at den er anlagt i medfør af Traktatens artikel 93, stk. 2, afsnit 2. Det bestemmes heri, at såfremt den pågældende stat ikke inden for den fastsatte frist retter sig efter Kommissionens beslutning, hvorefter en støtte, som ydes af en stat eller med statsmidler, ifølge artikel 92 er uforenelig med Fællesmarkedet, »kan Kommissionen eller en anden interesseret Stat, uanset bestemmelserne i artiklerne 169 og 170, indbringe sagen direkte for Domstolen«.

7 Som det fremgår af denne bestemmelse, navnlig ordene »uanset bestemmelserne i artiklerne 169 og 170«, kan det omtalte sagsanlæg kun angå den pågældende med-

lemsstats undladelse af at efterkomme en beslutning fra Kommissionen, som pålægger medlemsstaten at ophæve eller ændre en støtteforanstaltning (Domstolens dom af 12. oktober 1978, Kommissionen mod Belgien, 156/77, Sml. s. 1881).

8 Den adfærd, der udvises af en medlemsstat, mod hvilken der er anlagt en sag af denne art, skal således udelukkende bedømmes i lyset af de forpligtelser, som staten pålægges ifølge Kommissionens beslutning.

Det første klagepunkt støttet på den forsinkede gennemførelse af beslutning 85/215

9 I sit første klagepunkt har Kommissionen påtalt, at den nederlandske regering indtil den første uge i juni 1985 opretholdt præferencetariffen for naturgas til gartnerier, som i henhold til beslutning 85/215 var blevet erklæret uforenelig med Traktatens artikel 92.

10 Ifølge Kommissionen burde den nederlandske regering allerede den 22. februar 1985, da beslutningen blev meddelt og derved blev bindende, jfr. Traktatens artikel 191, stk. 2, have ophævet støtten.

11 Subsidiært har Kommissionen gjort gældende, at den nederlandske regering ifølge beslutning 85/215 var forpligtet til at ophæve den omtvistede støtte inden den 15. marts 1985, på hvilket tidspunkt den nederlandske regering i henhold til beslutningens artikel 2 skulle meddele Kommissionen, hvilke foranstaltninger den havde truffet i denne forbindelse.

12 Kommissionens opfattelse, hvorefter beslutning 85/215 skulle gennemføres med virkning fra den dato, da den blev meddelt regeringen, kan ikke lægges til grund.

13 Uden at det er nødvendigt at tage stilling til spørgsmålet, om Kommissionen i det foreliggende tilfælde i henhold til artikel 93, stk. 2 og 3, havde kompetence til at kræve, at den nederlandske regering omgående skulle ophæve den omtvistede tarif, bemærkes blot, at der ikke i beslutning 85/215 stilles et sådant krav.

14 Herved lægges der vægt på, at mens artikel 1 ikke fastsætter nogen frist for at ophæve den omtvistede tarif, gjorde artikel 2 ved kravet til den nederlandske regering om »inden den 15. marts 1985« at meddele de trufne foranstaltninger det muligt for regeringen at fastsætte foranstaltningerne inden denne dato.

15 Herefter skal der således kun tages stilling til Kommissionens subsidiære anbringende.

16 Over for dette anbringende har den nederlandske regering gjort gældende, at den ifølge beslutning 85/215 ikke var forpligtet til at ophæve støtten inden for en bestemt frist, og at den 15. marts 1985 kun kunne betragtes som en »meddelelsesfrist«. Kommissionen forlængede i øvrigt denne frist ved telex af 8. maj 1985, hvorved den, efter at Domstolens præsident ved kendelse af 3. maj 1985 havde bestemt, at begæringerne om udsættelse ikke kunne tages til følge, opfordrede regeringen til »hurtigst muligt og senest inden to uger« at give oplysning om de faktisk trufne foranstaltninger til gennemførelse af beslutning 85/215.

17 Den nederlandske regering har yderligere anført, at det ville være meningsløst at ophæve den omtvistede tarif, før der var truffet en afgørelse vedrørende den begæring om udsættelse, som var indgivet under ovennævnte forenede sager 67, 68 og 70/85. Den har henvist til, at man efter den af Domstolens præsident afsagte kendelse af 3. maj 1985 havde fastsat en ny tarif i henhold til aftale indgået den 4. juni 1985. Regeringen har forklaret, at tekniske og juridiske vanskeligheder hindrede den i at indføre en ny tarif på et tidligere tidspunkt.

18 Den nederlandske regerings argument kan ikke lægges til grund.

19 At den 15. marts 1985 i artikel 2 i beslutning 85/215 fastsattes som sidste frist for at underrette Kommissionen om de af den nederlandske regering trufne foranstaltninger til gennemførelse af beslutningen, indebærer klart, at denne dato ligeledes

er den yderste frist for regeringen til at ophæve den støtte, Kommissionen havde påtalt i beslutningen.

20 I modsætning til det af den nederlandske regering anførte fastsatte Kommissionens telex af 8. maj 1985 ikke en ny frist for at gennemføre beslutning 85/215. Kommissionen anmodede blot regeringen om »hurtigst muligt og senest inden to uger at give oplysning om de foranstaltninger, der rent faktisk var truffet med henblik på at gennemføre af den omtvistede beslutning inden den fastsatte frist«. Henvisningen til »den fastsatte frist« viser, at Kommissionen ikke havde til hensigt at forlænge den i beslutningens artikel 2 fastsatte frist.

21 Med hensyn til det rimelige i, som fremhævet af den nederlandske regering, at afvente resultatet af begæringen om udsættelse indgivet under de forenede sager 67, 68 og 70/85, bemærkes blot, at ifølge Traktatens artikel 185 har »indbringelse af klager for Domstolen... ikke opsættende virkning«. Alene en af Domstolen truffet afgørelse om udsættelse med gennemførelsen har en sådan virkning.

22 For så vidt angår den nederlandske regerings argument, der støttes på juridiske og tekniske vanskeligheder ved at gennemføre Kommissionens beslutning, bemærkes, at Domstolen i dom af 15. januar 1986 (Kommissionen mod Belgien, 52/84, Sml. s. 89) udtalte, at en medlemsstat under en sag af denne art kan påberåbe sig, »at det er absolut umuligt at gennemføre beslutningen korrekt«. Det skal således undersøges, om det på grundlag af den nederlandske regerings argument kan anerkendes, at det var absolut umuligt at gennemføre beslutning 85/215 inden for den af Kommissionen fastsatte frist.

23 Den nederlandske regering har anført, at det selskab, der distribuerer gassen, af tekniske hensyn måtte foretage en aflæsning af gasmålerne hos de enkelte virksomheder for at kunne indføre den nye tarif korrekt. Regeringen har yderligere præciseret, at gasdistributionsselskabet også måtte underrette de enkelte gartnerier skriftligt for at undgå risikoen for at blive holdt ansvarlig for en ensidig ændring af leveringskontraktens betingelser, som indeholder en angivelse af den gældende tarif.

24 Det skal her blot bemærkes, at den nederlandske regering på ingen måde har godtgjort, at de nævnte vanskeligheder ikke kunne overvindes inden for den i beslutningen fastsatte frist. Det fremgår i øvrigt af sagen, at den nederlandske regering efter den af Domstolens præsident afsagte kendelse, hvorefter begæringen om udsættelse ikke kunne tages til følge, var i stand til at ændre den anfægtede tarif inden for en frist, der svarede til den i Kommissionens beslutning fastsatte.

25 Det kan herefter fastslås, at Kongeriget Nederlandene har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til Kommissionens beslutning 85/215 af 13. februar 1985 (EFT L 97, s. 49) samt EØF-Traktatens artikel 93, stk. 2, da det indtil den første uge i juni 1985 lod Gasunie anvende præferencetariffen for naturgas til gartnerisektoren i Nederlandene, som var beslutningens genstand.

Det andet klagepunkt støttet på den nye tarifs uforenelighed med Traktatens artikel 92

26 Kommissionen, støttet af intervenienterne, har i sit andet klagepunkt gjort gældende, at den tarif, der blev indført i henhold til aftalen af 4. juni 1985 til afløsning af den i beslutning 85/215 anfægtede, også indeholder et støtteelement, hvorfor den er uforenelig med artikel 92. Ifølge Kommissionen har Kongeriget Nederlandene derfor ikke efterkommet beslutningens artikel 1, hvorefter den støtte, som gartnerierne modtog som følge af den tidligere tarif, skulle ophæves.

27 Det bemærkes, at den nye tarif navnlig er kendetegnet ved, at den øvre grænse for gasprisen til gartnerier er 45 cents/m^3, mens den øvre grænse i den tidligere tarif var fastsat til 42,5 cents/m^3.

28 Det skal således afgøres, om den nederlandske regering ved at fastsætte den nævnte tarif, eller lade den fastsætte, opfyldte sin forpligtelse efter artikel 1 i beslutning 85/215.

29 Det bemærkes her, at Kommissionen i beslutningen ikke nøjagtigt angav, på hvilket niveau den særlige gartneritarif skulle fastsættes for ikke at indeholde et støtteelement i artikel 92's betydning, men blot anført, at prisen skulle ligge mellem 46,5 og 47,5 cents/m³ alt efter virksomhedernes størrelse; inden for denne margen ville gartnerierne, ifølge Kommissionen, i løbet af mindre end tre år reducere gasforbruget med 30% og i stedet anvende kul.

30 Det er derfor forståeligt, at den nederlandske regering af mangel på nøjagtige og detaljerede angivelser fra Kommissionens side måtte antage, at den ved at forhøje den øvre grænse for gartneritariffen til 45 cents/m³ gennemførte beslutning 85/215 på tilfredsstillende måde.

31 Herefter kan det således, uden at tage stilling til Kommissionens mulighed for, om fornødent, at indlede en ny procedure efter artikel 93 i anledning af den nye tarif, fastslås, at Kongeriget Nederlandene ikke har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til artikel 1 i beslutning 85/215.

Sagens omkostninger

32 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, dømmes den tabende part til at afholde sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Ifølge artikel 69, stk. 3, 1. punktum, kan Domstolen dog ophæve sagens omkostninger helt eller delvis, hvis hver af parterne henholdsvis taber eller vinder på et eller flere punkter. For så vidt angår intervenienterne, bemærkes, at de ikke har nedlagt påstand vedrørende sagens omkostninger.

33 Kommissionen har kun fået medhold, for så vidt angår det første klagepunkt. Følgelig bør hver part bære sine omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN

1) **Kongeriget Nederlandene har tilsidesat sine forpligtelser i henhold til Kommissionens beslutning 85/215 af 13. februar 1985 (EFT L 97, s. 49) samt EØF-Traktatens artikel 93, stk. 2, da det indtil den første uge i juni 1985 lod Gasunie anvende præferencetariffen for naturgas til gartnerisektoren i Nederlandene, som var beslutningens genstand.**

2) **I øvrigt frifindes sagsøgte.**

3) **Hver part bærer sine omkostninger.**

Mackenzie Stuart Bosco Due Moitinho de Almeida Koopmans

Everling Bahlmann Galmot Kakouris Joliet Schockweiler

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 2. februar 1988.

P. Heim
Justitssekretær

A. J. Mackenzie Stuart
Præsident